

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

«28» 08 2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни
Зовнішньополітичні стратегії і доктрини
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)
галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
вид дисципліни за вибором
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«28» серпня 2020 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: канд. екон. наук, доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки Тетяна АЛЕКСЕЄВА

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від «26» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри

Людмила НОВІКОВА

(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Гарант освітньо-професійної програми

«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

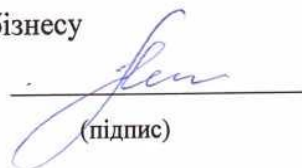
Олена ДОЦЕНКО

(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» підготовки магістра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Розкрити зміст специфічних понять і концепцій, які використовують держави, формуючи свої зовнішньополітичні стратегії та доктрини, ознайомити студентів із прикладним використанням концепцій та доктрин у зовнішній політиці країн

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК1. Знання та розуміння предметної області спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та професійної діяльності за фахом.

- формування наступних фахових компетентностей:

СК1. Поглиблені знання про природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики

СК2. Поглиблені знання про природу та джерела зовнішньої політики, еволюцію підходів до формування та здійснення зовнішньої політики, принципи організації системи зовнішньої політики та функціонування інститутів зовнішньої політики

СК3. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, суспільному, культурному та інформаційному

СК4. Здатність виробляти підходи до розв'язання проблем і завдань у сфері міжнародних відносин, міжнародної та національної безпеки, зовнішньої політики, організовувати та здійснювати наукові дослідження проблем міжнародних відносин, визначати наукові проблеми, готувати наукові доповіді, здійснювати їх публічну апробацію.

СК13. Здатність до опанування професійних знань нового рівня, підвищення рівня своєї фахової кваліфікації.

1.3. Кількість кредитів 4

1.4. Загальна кількість годин 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-
Семестр	
2-й	-
Лекції	
16 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	-
Лабораторні заняття	
год.	-
Самостійна робота	
88 год.	-
в т. ч. Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми матриця відповідності вибіркового компонента ВБ4 «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини», методів навчання та форм оцінювання, які використовуються, програмним результатам навчання, визначеним освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
РН1. Демонструвати фундаментальні знання, набуті у процесі навчання, щодо природи, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.	Пояснювально-ілюстративний, пояснювально-рецептивний, репродуктивний, проблемний виклад, евристичний, проблемно-пошуковий, дослідницький, метод оволодіння новими знаннями, аналітичний, методи стимулювання інтересу до навчання, методи контролю та корекції за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності	Підготовка відповідей за навчальними питаннями теми, усне опитування та навчальна дискусія; виконання тестових завдань; підготовка та захист доповідей, презентацій доповідей (в тому числі за результатами групової роботи), підготовка та захист есе, виконання, презентація та обговорення ситуаційних завдань, аналіз та обговорення кейсів, екзаменаційна робота.
РН4. Демонструвати поглиблені знання проблем міжнародної та національної безпеки, міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів, підходів, способів та механізмів забезпечення безпеки у	-/-	-/-

міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав		
РН11. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем	-/-	-/-
РН15. Оцінювати міжнародні події, процеси в сфері міжнародного співробітництва та міжнародної безпеки, стан взаємодії та конфлікту в міжнародних системах.	-/-	-/-
РН17. Проводити підготовку, розробку та реалізацію проектів прикладних досліджень міжнародних відносин, зовнішньої та світової політики, регіоналістики та міжнародних комунікацій.	-/-	-/-
РН22. Брати участь у фахових дискусіях із проблем міжнародних відносин, зовнішньої політики та міжнародних комунікацій, поважати опонентів і їхню точку зору	-/-	-/-

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Зовнішньополітичні стратегії та доктрини як навчальна дисципліна

Предмет, об'єкт та завдання дисципліни. Мета і структура курсу. Різноманітні підходи (автори й наукові школи) щодо визначення актуальних проблем зовнішньої політики країн і регіонів та світової політики загалом. Поняття політичної системи світу. Політичні моделі світу. Дискусійність положень щодо сучасної політичної системи світу та її багатополюсності. Сучасна теорія міжнародних відносин (неолібералізм, неореалізм, постмодернізм, критична теорія та ін.). Теорія прийняття зовнішньополітичних рішень, бюрократична теорія, концепції та теорії психологічних досліджень, комп'ютерне моделювання зовнішньополітичного процесу та процесів прийняття зовнішньополітичних рішень, теорія експертних оцінок.

Тема 2. Зовнішньополітична діяльність суб'єктів міжнародних відносин

Суб'єкти міжнародних відносин: види, функції. Ресурсний потенціал держави. Внутрішній та зовнішній потенціал держави. Елементи зовнішньополітичного потенціалу: економічна сила, економічний вплив, воєнна сила, воєнний вплив, ідеологічний (морально-психологічний) вплив, культурно-науковий вплив, політичний вплив. Коаліції держав та реалізація потенціалу держави. Силевий/несилевий вплив та зовнішньополітичний потенціал держави. Міжнародні організації та їх роль у реалізації світової політики. ООН та її нові функції. Недержавні структури та їх роль у світовій політиці. Механізм прийняття зовнішньополітичних рішень. Зовнішньополітична тактика. Зовнішньополітична стратегія. Формування зовнішньополітичної стратегії. Стратегічні операції. Стратегічне партнерство та його параметри. Типологія стратегічного партнерства.

Тема 3. Інституційне забезпечення зовнішньополітичних стратегій

Політико-правова основа міжнародних відносин і зовнішньої політики. Механізми імплементації зовнішньополітичних рішень в зовнішній політики. Організаційно-правові засади стратегічного планування національної безпеки держави. Міжнародно-правові засоби стратегії мирного вирішення міжнародних суперечок. Засади внутрішньої політики у сфері національної безпеки і оборони.

Ресурсний потенціал держави в зовнішній політиці. Економічні, політико-дипломатичні, правові, військові, інформаційні. Дипломатія як інструмент здійснення зовнішньополітичної діяльності. Специфіка вибору зовнішньополітичних стратегій у демократичних та недемократичних державах. Чинники впливу на прийняття зовнішньополітичних стратегій: політична та адміністративна системи, імідж держави.

Тема 4. Зовнішньополітичні стратегії провідних акторів у системі міжнародних відносин

Держава та міждержавні утворення як основні актори сучасних міжнародних відносин. Економічна інтеграція та її політичні наслідки. Нові виміри політичних стосунків «Схід-Захід», «Північ-Південь». Загальносвітові проблеми та їх наслідки.

Транснаціональні корпорації і транснаціональні банки та їх вплив на світову політику. Внутріполітичні регіони як політичні актори. Радикальні рухи та їх роль на світовій арені (антиглобалісти, релігійні та терористичні організації). Проблеми взаємодії різних рівнів учасників у світовому політичному процесі. Зовнішня політика держав на двосторонньому рівні. Роль загальної дипломатії у врегулюванні політичних проблем. Проблема координації діяльності міждержавних і недержавних учасників світового політичного процесу. Формування „мультидипломатії”. Політико-правова основа міждержавних стосунків та реалізації міжнародної взаємодії. Міжнародні режими та їх вплив на світову політику. Варіанти полюсності світу. «Мережева» структура світу за Дж. Розенау, О. Андерссоном та ін. Проблема «глобального управління» сучасною світовою політичною структурою.

Тема 5. Зовнішньополітичні стратегії і доктрини США та Канади

Історичний розвиток і вибір зовнішньополітичних стратегій США. Геополітичне лідерство США. Доктрина «Монро». Політика США під час Першої світової війни. Зовнішньоекономічна програма США після Другої світової війни. Зовнішня політика адміністрації Трумена. «Доктрина Трумена». Американська стратегія «гнучкого реагування» у 60-і рр. Латноамериканський курс адміністрації Дж. Картера. Посилення «холодної війни» США проти соціалістичних країн у період першого президенства Д. Ейзенхауера. «Доктрина Ейзенхауера».

Основні напрями зовнішньої політики адміністрації Л. Джонсона. «Доктрина Джонсона». Доктрина «ядерного стримування» у зовнішній політиці США. Америко-радянські зустрічі й угоди на найвищому рівні у 1989-1990 рр. «Доктрина Ніксона».

Договір про стратегічні наступальні потенціали. Політика адміністрації Дж. Буша (ст.) щодо СРСР на етапі його розпаду. Доктрина політичного стримування. Основні напрямки зовнішньої політики адміністрації Дж. Буша (мол.). Зовнішня політика адміністрації Б. Обама. Нова політика Д. Трампа. Українсько-американські відносини на сучасному етапі. Сучасна зовнішня політика США щодо ЄС, Російської Федерації, Китаю та інших світових та регіональних геополітичних центрів.

Основи зовнішньої політики Канади. Сутність «атлантизму», «континенталізму» та «канадизації». Концепція «середньої держави» у зовнішній політиці Канади. Специфіка зовнішньополітичних функцій федеральних і провінційних органів. Еволюція зовнішньополітичної стратегії Канади. Зовнішньополітичні стратегії США та Канади в період глобалізації. Організація американських держав, НАФТА. Основні напрями розвитку спільної зовнішньополітичної стратегії США, Канади, Мексики.

Тема 6. Зовнішньополітичні стратегії і доктрини країн ЄС

Зміцнення зовнішньополітичних позицій Великої Британії у 1980-х – 90-х рр. Еволюція відносин зі США. Великобританія у європейських інтеграційних процесах. Відносини Великої Британії з Францією. Відносини Великої Британії з ФРН. Економічне співробітництво з державами світу. Особливості діяльності Великої Британії у міжнародних організаціях (Велика сімка, членство в Раді безпеки ООН, ОБСЄ, НАТО). Причини та наслідки виходу Великої Британії з ЄС (Брексіт).

Розпад біполярної системи міжнародних відносин та пріоритети зовнішньої політики Франції. Політика Ф. Міттерана, Ж. Ширака, Н. Саркозі щодо європейських інтеграційних та трансформаційних процесів. Участь Франції у формуванні Європейської політики безпеки та оборони. Зовнішньополітичний курс Франції у постбіполярний період. Сучасні політичні та економічні вектори співпраці Франції. Роль Франції у вирішенні глобальних проблем.

Місце ФРН у постбіполярній Європі. Об'єднання та нова зовнішня політика Німеччини. Роль Німеччини в інтеграційних процесах Європейського Союзу. ФРН і країни, що розвиваються. Сучасні вектори політики Німеччини.

Тема 7. Зовнішньополітичні стратегії і доктрини країн АТР

АТР як провідний регіон ХХІ століття. Геополітичний аспект зовнішньої політики країн АТР. Міжнародна політика країн Центральної Азії. Зовнішньополітичний курс держав Південної Азії. Корейська проблема у сучасних міжнародних відносинах. Концептуальні засади зовнішньої політики КНР. Політичні доктрини в Китаї. Конфуціанство. Даосизм. Моїзм. Легізм. Зростання геополітичної могутності Китаю в епоху глобалізації. Військова стратегія «активної оборони» Китаю. Зовнішньополітичні стратегії КНР та Індії. Китай як чинник зовнішньої політики Росії.

Трансформація зовнішньої політики Японія в сучасних історичних умовах. Територіальна проблема у відносинах між Росією та Японією (1990 року – початок ХХІ ст.). Військова доктрина дестабілізації Східної Європи прем'єра-міністра Японії С. Аде. Проблеми формування зовнішньополітичного курсу держав Близького Сходу. Палестинське питання в сучасних міжнародних відносинах. Іракська проблема в міжнародних відносинах. Зовнішньополітичні орієнтири сучасної Індії. Індो-Пакистанський конфлікт і його міжнародне значення. Корейський чинник у розвитку міжнародних відносинах в АТР.

Тема 8. Стратегії і доктрини зовнішньої політики України

Визначення пріоритетів зовнішньої політики після набуття Україною незалежності. Багатовекторність зовнішньої політики України (російський, європейський, східний вектори). Політична та економічна співпраця з України з країнами Європи. Безпекове співробітництво України з країнами Європи, Азії та США.

Співпраця України з міжнародними і регіональними інституціями. Членство в Раді Безпеки ООН. Еволюція співробітництва Україна - НАТО. Співробітництво України та ЄС в сфері безпеки. Угода про асоціацію між Україною та ЄС (2014 р.). Співробітництво України та ЄС у сферах: «Політичний діалог і реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері закордонних справ та політики безпеки», «юстиція, свобода і безпека». Військовий конфлікт на сході України. Воєнна доктрина України (2003 р.). Роль ОБСЄ, ООН, Ради Європи у врегулюванні конфлікту.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо-го	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Зовнішньополітичні стратегії та доктрини як навчальна дисципліна	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Зовнішньополітична діяльність суб'єктів міжнародних відносин	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Інституційне забезпечення зовнішньополітичних стратегій	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Зовнішньополітичні стратегії провідних акторів у системі міжнародних відносин	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Зовнішньополітичні стратегії і доктрини США та Канади	18	2	2	-	-	14	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Зовнішньополітичні стратегії і доктрини країн ЄС	18	2	2	-	-	14	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Зовнішньополітичні стратегії і доктрини країн АТР	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Стратегії і доктрини зовнішньої політики України	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Усього годин	120	16	16	-	-	88	-	-	-	-	-	-

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Зовнішньополітичні стратегії та доктрини як навчальна дисципліна	2
2	Тема 2. Зовнішньополітична діяльність суб'єктів міжнародних відносин	2
3	Тема 3. Інституційне забезпечення зовнішньополітичних стратегій	2
4	Тема 4. Зовнішньополітичні стратегії провідних акторів у системі міжнародних відносин	2
5	Тема 5. Зовнішньополітичні стратегії і доктрини США та Канади	2
6	Тема 6. Зовнішньополітичні стратегії і доктрини країн ЄС	2
7	Тема 7. Зовнішньополітичні стратегії і доктрини країн АТР	2
8	Тема 8. Стратегії і доктрини зовнішньої політики України	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Зовнішньополітичні стратегії та доктрини як навчальна дисципліна <i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та лекційного матеріалу вивчити питання теми та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; самостійно підготуватись до ділової гри; підготувати доповіді на визначену тему та презентації (на вибір).	10
2	Зовнішньополітична діяльність суб'єктів міжнародних відносин <i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та лекційного матеріалу вивчити питання теми та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; розв'язати ситуаційне завдання та проаналізувати кейс; підготувати презентації з теми; підготувати есе на визначену тему (на вибір).	10
3	Інституційне забезпечення зовнішньополітичних стратегій <i>Завдання:</i> Опрацювати лекційний матеріал з теми, навчальну літературу, періодичні видання та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; підготувати презентації доповідей на визначену тему (на вибір); розв'язати письмово ситуаційне завдання; ознайомитися та проаналізувати кейс.	10
4	Зовнішньополітичні стратегії провідних акторів у системі міжнародних відносин <i>Завдання:</i> Ознайомитися з лекційним матеріалом та з рекомендованою літературою за темою для відповіді на семінарських заняттях; підготовка до ділової гри на визначену	10

	тему; робота в малих групах у вигляді підготовки презентацій доповідей на визначену тему (на вибір); розв'язати письмово ситуаційне завдання.	
5	Зовнішньополітичні стратегії і доктрини США та Канади <i>Завдання:</i> опрацювати лекційний матеріал, навчальну літературу, періодичні видання, Internet-ресурси та бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; підготувати тематичну таблицю; підготувати інформаційні повідомлення, доповіді, презентації на визначену тему (на вибір); підготувати есе (на вибір).	14
6	Зовнішньополітичні стратегії і доктрини країн ЄС <i>Завдання:</i> за допомогою навчальної літератури та лекційного матеріалу, аналізу періодичних видань, Internet-ресурсів бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; розв'язати письмово ситуаційне завдання; підготувати презентації доповідей на визначену тему (на вибір); ознайомитися та проаналізувати кейс.	14
7	Зовнішньополітичні стратегії і доктрини країн АТР <i>Завдання:</i> опрацювати лекційний матеріал, підготуватись до опитування; підготувати доповіді на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; підготувати презентації доповідей на визначену тему (на вибір); розв'язати письмово ситуаційне завдання; підготувати есе на визначену тему (на вибір).	10
8	Стратегії і доктрини зовнішньої політики України <i>Завдання:</i> за допомогою лекційного матеріалу, аналізу періодичних видань, Internet-ресурсів самостійно здійснити підготовку до ділової гри; групова робота у вигляді підготовки презентацій доповідей на визначену тему; розв'язати письмово ситуаційне завдання; ознайомитися та проаналізувати кейс.	10
	Разом	88

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання програмою не передбачено.

7. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий семестровий форми контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль знань здобувачів проводиться на практичному занятті у формі усного опитування та навчальної дискусії або письмового експрес-контролю, виконання тестових завдань, захисту презентацій доповідей (в тому числі за результатами групової роботи), презентацій та обговорення ситуаційних завдань, обговорення кейсів, проведення ділових ігор, захисту есе тощо.

Сума балів за виконання завдань на практичному занятті складає:

Тема 1 – 2 бали: захист презентацій доповідей – 1 бал; виконання тестових завдань – 1 бал.

Тема 2 – 2 бали: захист презентацій доповідей за результатами групової роботи – 1 бал (у разі відсутності на захисті робота не оцінюється); обговорення кейсу – 1 бал.

Тема 3 – 3 бали: виконання тестових завдань – 1 бал; обговорення есе – 1 бал; презентація та обговорення ситуаційного завдання – 1 бал.

Тема 4 – 3 бали: захист презентацій доповідей за результатами групової роботи – 1 бал (у разі відсутності на захисті робота не оцінюється); виконання тестових завдань – 1 бал; обговорення кейсу – 1 бал.

Тема 5 – 3 бали: захист презентацій доповідей – 1 бал; виконання тестових завдань – 1 бал; презентація та обговорення ситуаційного завдання – 1 бал.

Тема 6 – 3 бали: виконання тестових завдань – 1 бал; захист есе – 1 бал; захист презентацій доповідей за результатами групової роботи – 1 бал (у разі відсутності на захисті робота не оцінюється)

Тема 7 – 3 бали: захист презентацій – 1 бал; виконання тестових завдань – 1 бал; захист есе – 1 бал.

Тема 8 – 3 бали: презентація та обговорення ситуаційного завдання – 1 бал; обговорення кейсу – 1 бал; виконання тестових завдань – 1 бал.

Поточний контроль самостійної роботи здобувачів проводиться у формі підготовки відповідей за навчальними питаннями теми, підготовки доповідей, презентацій доповідей (в тому числі за результатами групової роботи), підготовки есе, виконання ситуаційних завдань, аналізу кейсів.

Сума балів за виконання завдань для самостійної роботи здобувачів складає:

Тема 1 – 4 бали: підготовка відповідей за навчальними питаннями теми – 1 бал; підготовка до ділової гри – 1 бал; підготовка доповіді на визначену тему та презентації (на вибір) – 2 бали.

Тема 2 – 4 бали: підготовка відповідей за навчальними питаннями практичного заняття – 1 бал; розв'язання ситуаційного завдання та аналізувати кейсу – 1 бал; підготовка презентації з теми – 1 бал; підготовка есе на визначену тему (на вибір) – 1 бал.

Тема 3 – 5 балів: підготовка відповідей на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття – 1 бал; підготовка презентації доповідей на визначену тему (на вибір) – 1 бал; виконання письмового ситуаційного завдання – 1 бал; аналіз кейсу – 2 бали.

Тема 4 – 5 балів: підготовка доповіді на семінарських заняттях – 1 бал; підготовка до ділової гри на визначену тему – 2 бали; робота в малих групах у вигляді підготовки презентацій доповідей на визначену тему (на вибір) – 1 бал; виконання ситуаційного завдання – 1 бал.

Тема 5 – 5 балів: підготовка доповіді на запитання за навчальними питаннями практичного заняття – 1 бал; підготовка тематичної таблиці – 1 бал; підготовка інформаційних повідомлень, доповіді, презентацій на визначену тему (на вибір) – 2 бали; підготувати есе (на вибір) – 1 бал.

Тема 6 – 5 балів: підготовка до ділової гри – 2 бали; групова робота у вигляді підготовки презентацій доповідей на визначену тему – 1 бал; розв'язання письмового ситуаційного завдання – 1 бал; аналіз кейсу – 1 бал.

Тема 7 – 5 балів: підготовка доповіді на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття – 2 бали; підготувати презентації доповідей на визначену тему (на вибір) – 1 бал; виконання ситуаційного завдання – 1 бал; підготувати есе на визначену тему (на вибір) – 1 бал.

Тема 8 – 5 балів: підготовка до ділової гри – 2 бали; групова робота у вигляді підготовки презентацій доповідей на визначену тему – 1 бал; розв'язання письмового ситуаційного завдання – 1 бал; аналіз кейсу – 1 бал.

Сума балів за результатами поточного контролю та самостійної роботи може сягати 60 балів.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену.

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені: 40 тестових завдань. Максимальна кількість балів – 40 (правильна відповідь на 1 тестове завдання = 1 бал).

У разі використання заборонених джерел на екзамені здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборотою відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **екзамен в тестовій формі** (білет містить 40 тестових завдань, здобувач одержує 1 бал за кожен вірну відповідь) **дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини» <https://dist.karazin.ua/moodle/login/index.php>

8. Схема нарахування балів

Приклад для підсумкового семестрового контролю в формі екзамену з екзаменаційною роботою:

Поточний контроль, самостійна робота								Разом	Екзаменаційна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
6	6	8	8	8	8	8	8	60	40 (мінімум – 20)	100 (мінімум – 50)
60 (мінімум – 30)										

T1, T2 ... T8 – теми розділів.

Критерії оцінки успішності та результатів навчання

Критеріями оцінювання знань за поточний контроль є успішність освоєння знань та набутих навичок на лекціях та семінарських заняттях, що включає систематичність їх відвідування, здатність студента засвоювати категорійний апарат, навички узагальненого мислення, логічність та повноту викладання навчального матеріалу, навички творчо підходити до вирішення поставлених завдань, активність роботи на семінарських заняттях, рівень знань за результатами опитування на семінарських заняттях, самостійне опрацювання тем у цілому чи окремих питань.

Розрахункова шкала для оцінювання роботи здобувачів за поточним контролем

Кількість балів	Критерії оцінювання
45-60	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті,

	засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
31-44	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал
26-30	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, виконання завдань до кожного практичного заняття, активна робота на практичних заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал
21-25	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
16-20	Несистематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
11-15	Епізодичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконання завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
6-10	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдань, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та практичних занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на

	практичних заняттях, відсутність знань, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал
--	---

Результати оцінювання роботи здобувачів фіксуються у відповідній відомості. Здобувачі, які були відсутні на лекції чи практичному занятті або отримали незадовільну оцінку, відпрацьовують пропущене заняття або незадовільну оцінку викладачу у дні його консультацій за графіком, затвердженим кафедрою. Для відпрацювання здобувач зобов'язаний надати індивідуально виконане завдання за темою пропущеного заняття та продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

До екзамену допускаються здобувачі, які були присутніми не менш ніж на 70% занять з навчальної дисципліни, враховуючи відпрацьовані, та набрали не менш, ніж 30 балів за поточний контроль знань на практичних заняттях.

Оцінювання знань та умінь здобувачів при підсумковому контролі здійснюється відповідно до наступних критеріїв:

Кількість балів	Критерії оцінювання
40	Здобувач правильно відповів на всі тестові питання
30	Здобувач правильно відповів на не менш, ніж 75 % тестових питань
20	Здобувач правильно відповів на не менш, ніж 50 % тестових питань.
10	Здобувач правильно відповів на не менш ніж 25 % тестових питань
0	Здобувач не відповів на жодне з тестових питань.
Правильна відповідь на одне тестове питання – 1 бал	

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендоване методичне забезпечення

Основна література

1. Закон України “Про засади внутрішньої і зовнішньої політики”. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 40. Ст. 527.

2. Указ Президента України “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 06.05.2015 “Про Стратегію національної безпеки України” від 26.05.2015 № 287/2015.

3. Алексієвцев М. Зовнішня політика України: від багатовекторності до безальтернативності. Україна–Європа–Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. Вип. 17: 25-й річниці Незалежності України

присвячено. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2016. С. 34–49.

4. Волощук О. Т. Місце та роль уряду у механізмі здійснення зовнішньої політики. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. К., 2013. Вип. 59. С. 89–97.

5. Гончар Б.М. Концепція американського світового лідерства у зовнішній політиці Б. Обами. США і світ: ХХІ століття. Колективна монографія пам'яті Є. Камінського. К.: «Центр вільної преси», 2012.

6. Єжеєв М. Ф. Розробка стратегії східноазійської політики України: методологічні засади. *Стратегічні пріоритети*. К., 2013. № 2. С. 147–153.

7. Жильцов С. С. Эволюция внешней политики Украины: современный этап (1991–2013 гг.) *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2013. Вип. 20 (2). С. 13–23.

8. Європейська та євроатлантична інтеграція: Навч. посіб. / за заг. ред. О.М. Лютак. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 376 с.

9. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: збірник тестових завдань. К.: КНТЕУ, 2017. 70 с.

10. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: збірник задач. К.: КНТЕУ, 2017. 104 с.

11. Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) : навч. посібн. 3-тє вид., виправл. і доповн. К. : Знання, 2013. 278 с.

12. Лісовський П.М. Міжнародні відносини: ментальність, геополітика, глобалізація : Навч. посіб. К.: Кондор-Видавництво, 2017. 156 с.

13. Міжнародні відносини та світова політика : підручник / кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський ; за ред. В. А. Манжолі. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. 863 с.

14. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с.

15. Міжнародні організації : збірник тестових завдань. К.: КНТЕУ, 2017. 85 с.

16. Молчанова Е. Концептуальні засади становлення та розвитку нового світового економічного порядку. *Міжнародна економічна політика*. № 1 (28). К., 2018. С. 144–170

17. Матвєєва О. Політика глобального лідерства США за президенства Барака Обами. URL: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertnadumka/view/article/politika-globalnogo-liderstva-ssha-za-prezidenstva-ba/> (дата звернення 15.08.2020 р.)

18. Мелкумов А. А. Канадский федерализм: теория и практика. М.: Экономика, 1998. 226 с.

19. Най Д. С. М'яка сила: спосіб досягнення успіху у світовій політиці. С.: Державні справи, 2004. 290 с.

20. Погорська І. І. США: місія здійснима? Праксеологія творення глобального світу. Київ: Грамота, 2009. 198 с.

21. Суліма Є.М., Шепелєв М.А. Глобалістика. Підручник. К: Вища школа, 2010.

22. Шахов В. Національний інтерес і національна безпека в геостратегії України. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2013. № 2. С. 44–56.

Допоміжна література

1. Григорова-Беренда Л. І., Шуба М. В. Теорія і практика зовнішньої торгівлі: навч. посіб. Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2016. с. 136.

2 Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції: навч. посіб. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. 496 с

3. Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): Навч. посіб. К.: Видавничий Дім «Слово»,

2012. 720 с.

4. Міжнародні відносини та світова політика : Навчально-методичний комплекс дисципліни для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» спеціалізації «Міжнародні відносини та регіональні студії»/ «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»; укладачі: Лиман С. І., Шамраєва В. М. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 47 с.

5. Основи теорії міжнародних відносин: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. 244 с.

6. Павлюк В. В. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1918-1945) : підручник для студентів. Львів: ЛА «Піраміда», 2010. 284 с.

7. Світова економіка: підручник / за ред. О.І. Шниркова, В.І. Мазуренка, О.І.Рогача. - К.: ВПЦ "Київський університет", 2018. 616с.

8. Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): Навч. посіб. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 720 с.

9. Косач Г.Г. Арабский мир и Соединенные Штаты: любовь, которая далека от того, чтобы быть слепой. Институт Ближнего Востока. URL: www.i-r-p.ru/page/stream-exchange/index23860.html (дата звернення 18.08.2020 р.)

10. Кучик О. С. Зовнішня політика України: навчальний посібник. К.: Знання, 2010. 334 с.

11. Міжнародні відносини та світова політика: Підручник. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. 863 с.

12. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 464 с.

13. Філіпенко А.С. Теорія міжнародної економічної політики. К.: Академ. Видав., 2013. 212 с.

14. Фінансові та кредитні системи зарубіжних країн : навч. посіб. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 440 с.

15. Управління у сфері економічної конкуренції: навч. посіб. у 2 т. Том 2. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 352 с.

16. Smyrnova K. EU Competition Law: text book with schemes&cases tudies. Odesa : Feniks, 2013. 144 p.

17. Ballas D., The Social Atlas of Europe. Bristol: Policy Press, 2014. 256p.

18. Krugman P. International Economics: Theory and Policy. Addison Wesley (Pearson): 2012, 736 p.

19. Marelli E., Economic Growth and Structural Features of Transition: Studies in Economic Transition. Palgrave Macmillan, 2010. 333 p.

20. Pugel T.A. International Economics - 16th Ed. McGraw-Hill Education, 2015, 800 p.

21. Gray C. S. War, peace and international relations: an introduction to strategic history. N.Y.: Routledge, 2007. 306 p.

22. Wilkinson P. International Relations: A Very Short Introduction. Oxford University Press, 2007. 144 p.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Асоціація політичних консультантів України. URL: <http://www.piar.kiev.ua> (дата звернення 19.08.2020 р.)

2. Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. URL: <http://www.iweir.org.ua> (дата звернення 20.08.2020 р.)

3. Інститут Євро-Атлантичного співробітництва. URL: <http://www.ieas.org.ua> (дата звернення 19.08.2020 р.)
4. Панченко М. Ю. Международный порядок: сущность и механизмы М. : Журнал международных отношений и мировой политики, 2015. Т. 13. С. 11-15. URL: <http://www.jurnal.org/articles/2008/polit72.html> (дата звернення 21.08.2020 р.)
5. Шпакович О. Місце міжнародних організацій у сучасній системі міжнародних відносин. *Право України*. 2010. № 12. С. 186–192. URL: <http://catalog.uccu.org.ua/opacunicode/index.php?url=/auteurs/view/75290/source:default> (дата звернення 18.08.2020 р.)
6. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. URL: <http://www.ucseps.org> (дата звернення 16.08.2020 р.)
7. Український центр політичного менеджменту. URL : <http://www.politik.org.ua> (дата звернення 22.08.2020 р.)

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;
- дистанційно на платформі Moodle проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;
- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 30% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборобою відвідування ЗВО здобувачам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти **екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Зовнішньополітичні стратегії і доктрини» <https://dist.karazin.ua/moodle/login/index.php>

12. Перелік питань до екзамену

Екзаменаційний білет містить 40 тестових завдань

Питання для підготовки:

1. Поняття «Зовнішньополітичні стратегії та доктрини».
2. Поняття політичної системи світу. Політичні моделі світу.
3. Сучасна теорія міжнародних відносин (неолібералізм, неореалізм, постмодернізм, критична теорія та ін.).
4. Суб'єкти міжнародних відносин: види, функції.
5. Ресурсний потенціал держави.
6. Внутрішній та зовнішній потенціал держави.
7. Елементи зовнішньополітичного потенціалу: економічна сила, економічний вплив, воєнна сила, воєнний вплив, ідеологічний (морально-психологічний) вплив.
8. Коаліції держав та реалізація потенціалу держави. Силовий/несиловий вплив та зовнішньополітичний потенціал держави.
9. Міжнародні організації та їх роль у реалізації світової політики. ООН та її нові функції.
10. Механізм прийняття зовнішньополітичних рішень.
11. Зовнішньополітична тактика та стратегія.

12. Стратегічне партнерство та його параметри. Типологія стратегічного партнерства.
13. Політико-правова основа міжнародних відносин і зовнішньої політики.
14. Механізми імплементації зовнішньополітичних рішень в зовнішній політиці.
15. Організаційно-правові засади стратегічного планування національної безпеки держави.
16. Ресурсний потенціал держави в зовнішній політиці.
17. Дипломатія як інструмент здійснення зовнішньополітичної діяльності.
18. Специфіка вибору зовнішньополітичних стратегій у демократичних та недемократичних державах.
19. Чинники впливу на прийняття зовнішньополітичних стратегій: політична та адміністративна системи, імідж держави.
20. Держава та міждержавні утворення як основні актори сучасних міжнародних відносин.
21. Економічна інтеграція та її політичні наслідки. Нові виміри політичних стосунків «Схід-Захід», «Північ-Південь».
22. Транснаціональні корпорації і транснаціональні банки та їх вплив на світову політику.
23. Внутріполітичні регіони як політичні актори.
24. Роль загальної дипломатії у врегулюванні політичних проблем.
25. Проблема координації діяльності міждержавних і недержавних учасників світового політичного процесу.
26. Політико-правова основа міждержавних стосунків та реалізації міжнародної взаємодії.
27. Міжнародні режими та їх вплив на світову політику.
28. Проблема «глобального управління» сучасною світовою політичною структурою.
29. Історичний розвиток і вибір зовнішньополітичних стратегій США.
30. Геополітичне лідерство США. Доктрина «Монро».
31. Політика США під час Першої світової війни.
32. Зовнішньоекономічна програма США після Другої світової війни.
33. Зовнішня політика адміністрації Трумена. «Доктрина Трумена».
34. Посилення «холодної війни» США проти соціалістичних країн у період першого президенства Д. Ейзенхауера. «Доктрина Ейзенхауера».
35. Основні напрями зовнішньої політики адміністрації Л. Джонсона. «Доктрина Джонсона».
36. Доктрина «ядерного стримування» у зовнішній політиці США.
37. Америко-радянські зустрічі й угоди на найвищому рівні у 1989-1990 рр. Доктрина Ніксона».
38. Основні напрямки зовнішньої політики адміністрації Дж. Буша (мол.).
39. Зовнішня політика адміністрації Б. Обама.
40. Нова політика Д. Трампа. Українсько-американські відносини на сучасному етапі.
41. Сучасна зовнішня політика США щодо ЄС, Російської Федерації, Китаю та інших світових та регіональних геополітичних центрів.
42. Еволюція зовнішньополітичної стратегії Канади. Зовнішньополітичні стратегії США та Канади в період глобалізації.
43. Організація американських держав, НАФТА. Основні напрями розвитку спільної зовнішньополітичної стратегії США, Канади, Мексики.
44. Великобританія у європейських інтеграційних процесах. Відносини Великої Британії з Францією. Відносини Великої Британії з ФРН.

45. Особливості діяльності Великої Британії у міжнародних організаціях (Велика сімка, членство в Раді безпеки ООН, ОБСЄ, НАТО). Причини та наслідки виходу Великої Британії з ЄС (Брексіт).

46. Участь Франції у формуванні Європейської політики безпеки та оборони. Зовнішньополітичний курс Франції у постбіполярний період.

47. Сучасні політичні та економічні вектори співпраці Франції.

48. Місце ФРН у постбіполярній Європі. Об'єднання та нова зовнішня політика Німеччини.

49. Геополітичний аспект зовнішньої політики країн АТР.

50. Концептуальні засади зовнішньої політики КНР. Політичні доктрини в Китаї.

51. Трансформація зовнішньої політики Японія в сучасних історичних умовах.

52. Проблеми формування зовнішньополітичного курсу держав Близького Сходу.

53. Палестинське питання в сучасних міжнародних відносинах.

54. Іракська проблема в міжнародних відносинах.

55. Зовнішньополітичні орієнтири сучасної Індії. Індो–Пакистанський конфлікт і його міжнародне значення.

56. Корейський чинник у розвитку міжнародних відносинах в АТР.

57. Багатовекторність зовнішньої політики України (російський, європейський, східний вектори).

58. Політична та економічна співпраця з України з країнами Європи. Безпекове співробітництво України з країнами Європи, Азії та США.

59. Співпраця України з міжнародними і регіональними інституціями.

60. Воєнна доктрина України (2003 р.). Роль ОБСЄ, ООН, Ради Європи у врегулюванні конфлікту.